

Regioonide Komitee arvamused „ELi Läänemere piirkonna läbivaadatud strateegia”

(2012/C 391/03)

REGIOONIDE KOMITEE

- rõhutab, et ELi Läänemere strateegia pakub sobiva aluse katsetamiseks, kuidas on ulatuslikumat geograafilist makropiirkonda puudutava täpsustatud strateegia abil tegelikkuses võimalik suurendada ELi konkurentsivõimet ning arukat, jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu;
- tervitab ELi Läänemere piirkonna strateegia eesmärkide – kaitsta Läänemerd, ühendada piirkond ja suurendada heaolu – paremat vastavusse viimist strateegia „Euroopa 2020” eesmärkidega;
- rõhutab, et majandusliku ühtekuuluvuse ja konkurentsivõime suurendamiseks on vaja tugevdada teadus-, innovatsiooni- ja tööstusvaldkonna osapoolte sidemeid. Piirkonnad ja ülikoolid peaksid kogu makropiirkonda hõlmavas koostöös muutma Läänemere piirkonna arukal spetsialiseerumisel põhinevate võrgustike mudeliks;
- leiab, et jätkuvalt tuleb tähelepanu pöörata säästvat arengut toetavate algatuste edendamisele ning töökohtade ja oskuste lisandumisele ja heaolu ja kaasatuse suurendamisele suunatud arvukamate meetmete esile toomisele;
- rõhutab, et ehkki tegemist on ELi-sisese strateegiaga, on koostöö EList väljaspool asuvate riikide ja eelkõige Venemaaga strateegia edu seisukohalt äärmiselt tähtis;
- rõhutab, et põhjamõõdme struktuure tuleks maksimaalselt ära kasutada ELi ja Venemaa üha tihedamas koostöös Läänemere piirkonnas;
- on mures kohalike ja piirkondlike omavalitsuste liiga vähese nähtavuse pärast strateegia elluviimisel ning teeb ettepaneku, et nii strateegias kui ka läbivaadatud tegevuskavas sedastataks selgelt, et mitmetasandilise juhtimise põhimõte peaks nende elluviimises läbivalt kajastuma;
- rõhutab, et poliitilise tasandi osapoolte nähtav vastutuse võtmine ja roll teejuhina on põhieeldused selleks, et strateegia elluviimine edeneks kõigis osalevates riikides;
- märgib, et riiklike struktuurifondiprogrammide panust ELi Läänemere piirkonna strateegia elluviimisesse tuleb täpsustada, võttes arvesse piirkondade erinevusi liikmesriikide sees ja nende arenguvarjusi.

Raportöör	Pauliina HAIJANEN (FI/EPP), Laitila linnavolikogu liige
Viitedokument	Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele, mis käsitleb Euroopa Liidu Läänemere piirkonna strateegiat
	COM(2012) 128 final

I POLIITILISED SOOVITUSED

REGIOONIDE KOMITEE

1. tervitab komisjoni 23. märtsil 2012 avaldatud teatist ja peab selles esitatud meetmeid sammuks õiges suunas, et täpsustada ELi Läänemere piirkonna strateegilisi eesmärke, viia omavahel vastavusse poliitika ja rahastamine, muuta eri osapoolte vastutusalad selgemaks ja parandada teabevahetust;

2. tuletab meelde, et ELi Läänemere piirkonna strateegiaga soovitakse parandada poliitika koordineerimist ja ühtekuuluvust Läänemere piirkonna eri alade vahel Läänemere piirkonda puudutavate ühiste probleemide lahendamiseks ja piirkonna heaolu suurendamiseks jätkusuutlikul viisil. Strateegias käsitletakse selliseid küsimusi, millele piirkonnad ja liikmesriigid üksi lahendust ei leia. Keskkel kohal on koostöö ja meetmete koordineerimine makropiirkonna liikmesriikide, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, ELi, Läänemere koostööorganisatsioonide, rahastamisasutuste ja kodanikuorganisatsioonide vahel;

3. tuletab meelde, et Regioonide Komitee on oma arvamuses kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli kohta strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisel (CdR 72/2011 fin) toonud esile Läänemere piirkonna potentsiaali toimida Euroopa tejuhina;

4. rõhutab, et ELi Läänemere strateegia kui esimene ühendatud makropiirkonna strateegia pakub sobiva aluse katsetamiseks, kuidas on ulatuslikumat geograafilist makropiirkonda puudutava täpsustatud strateegia abil tegelikkuses võimalik suurendada ELi konkurentsivõimet ning arukat, jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu. Neid kogemusi tuleb aktiivselt esile tõsta eelkõige seoses Euroopa ühtekuuluvuspoliitika üle peetava aruteluga, pidades silmas järgmist programmitöö perioodi;

5. juhib tähelepanu Euroopa Komisjoni seisukohale, mille kohaselt ei kehtestata makropiirkondlike strateegiatega rakendamiseks uusi eeskirju, ei looda uusi institutsioone ega kiideta heaks uusi assigneeringuid. Komitee leiab siiski, et samas peaks kehtima kolm „jaa-d”: makropiirkondade olemasolevate eeskirjade kasutamine ja kontroll ühisel kokkuleppel; kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja liikmesriikide platvormi, võrgustiku või territoriaalse rühmituse loomine, milles osaleksid ka sidusrühmad ja mille eest vastutaksid ELi institutsioonid; ELi olemasolevate rahaliste vahendite kokkulepitud kasutamine makropiirkondade strateegiatega väljatöötamiseks ja elluviimiseks;

Makropiirkonna strateegial põhineva lähenemisviisi seosed strateegia „Euroopa 2020” eesmärkidega

6. tervitab ELi Läänemere piirkonna strateegia eesmärkide paremat vastavusse viimist strateegia „Euroopa 2020” eesmärkidega. Teatises esitatud kolm strateegia üldist eesmärki – kaitsta Läänemerd, ühendada piirkond ja suurendada heaolu – sobivad hästi kokku strateegia „Euroopa 2020” aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu eesmärkidega. Lisaks on strateegia „Euroopa 2020” elluviimise seisukohalt esmatahtis rõhutada piirkondade koostöö suurendamist innovatsioonitegevuses;

7. täheldab, et strateegias „Euroopa 2020” esitatud juhtalgatuste konkreetne rakendamine on Läänemere piirkonna strateegia elluviimiseks oluline. Strateegia „Euroopa 2020” juhtalgatustest tuleks arvesse võtta eelkõige algatusi „Digitaalne tegevuskava” ja „Innovatiivne liit”, mille eesmärkide edendamisele Läänemere piirkonnas tuleks uuendatud tegevuskavas senisest enam keskenduda. ELi Läänemere piirkonna strateegia ja Läänemere piirkonnas tegutsevad koostöövõrgustikud pakuvad suurepärase aluse aruka spetsialiseerumisega seonduvatele piirkondlikele teadusuuringutele ja innovatsioonistrateegiatele;

8. innustab nii liikmesriike kui ka kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kaaluma, kuidas ELi Läänemere piirkonna heaolu suurendamise ajakohastatud eesmärki konkretiseerida koostöös elluviimiseks. Töökohtade ja oskuste lisandumisele ning heaolu ja kaasatuse suurendamisele suunatud meetmed tuleb tegevuskavas jätkuvalt selgesti esile tuua. Praegu on tegevuskava neid teemasid käsitlevate strateegia „Euroopa 2020” juhtalgatustega üsna vähe seotud;

9. on arvamusel, et strateegia „Euroopa 2020” prioriteeti – kaasav majanduskasv: kõrge tööhõivemääraga majanduse tugevdamine sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tagamiseks – tuleks Läänemere strateegia rakendamisel arvesse võtta, kuna Läänemere piirkonna eri alade vahel on endiselt märkimisväärsed erinevusi heaolu ja majandussuutlikkuse osas. Jätkuvalt tuleb pöörata tähelepanu keskkonna seisundi parandamisele suunatud meetmete ning säästvat arengut toetavate juhtalgatuste edendamisele;

10. rõhutab, et tulevikus on veelgi olulisem pöörata tähelepanu mitmesuguste rahastamisprogrammide vahelisele sünergiale eesmärgiga saavutada programmi „Euroopa 2020” eesmärgid. Teadusuuringute ja innovatsiooni tulevase rahastamisprogrammi „Horisont 2020” osas tuleb teha tihedat ja integreeritud koostööd Läänemere piirkonnas liikmesriikide kasutatavate

ühitekuuluvuspoliitika rahastamisvahenditega, et teha kuuldavaks piirkondlik seisukoht ning ärgitada piirkondi teadus- ja innovatsioonitegevust suurendama;

11. soovib rõhutada, et ELi Läänemere piirkonna strateegia on pakkunud kohalikule ja piirkondlikule tasandile uusi võimalusi suurendada oma piirkondlikku konkurentsivõimet ja -innovatsioonitegevuse potentsiaali ning edendada piirkondlikku arukat spetsialiseerumist. Piirkonnad ja ülikoolid peaksidki kogu makropiirkonda hõlmavas koostöös muutma Läänemere piirkonna arukal spetsialiseerumisel põhinevate võrgustike mudeliks, milles keskendutakse iga piirkonna põhiküsimustele ja tegevusele ning saavutatakse tänu võrgustumisele tippase ja kriitiline mass. Siinkohal on keskse tähtsusega kolme ja nelja osalejaga innovatsioonisüsteemide (*triple helix* ja *quadruple helix*) arendamine ja tugevdamine koostöös Läänemere piirkonna teadusringkonna, avaliku ja erasektori ning kodanikega;

12. teeb ettepaneku, et Läänemere piirkonna liikmesriigid innustaksid teaduskeskusi keskendumisele oma piirkonna arukat spetsialiseerumist toetavatele uurimisteedele ning jagaksid oma oskusteavet Läänemere piirkonna koostöövõrgustikus. Oluline oleks ärgitada ka Euroopa Liitu mittekuuluvaid Läänemere piirkonnaga piirnevaid riike teaduskoostööst osa võtma, näiteks ühist valgala puudutavates keskkonna- ja energiaalustes;

13. soovib rõhutada, et majandusliku ühtekuuluvuse ja konkurentsivõime suurendamiseks on vaja tugevdada teadus-, innovatsiooni- ja tööstusvaldkonna osapoolte sidemeid. Vaja on tagada tööstuse ja ettevõtete, samuti ülikoolide aktiivsem osalemine strateegias;

14. teeb ettepaneku innovatsiooni- ja klastrite koostöö suurendamiseks liikmesriikide ja ELi mittekuuluvate riikide vahel, samuti turunduskoostöö edendamiseks Läänemere piirkonnas, et suurendada investeringuid ja turismi väljastpoolt ELi. Need meetmed koos strateegia jõulise keskkonnamõõtmega edendavad tõhusalt strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamist Läänemere piirkonnas;

15. rõhutab eelöeldu kontekstis, et Läänemere piirkonna riigid peaksid neid küsimusi käsitlema oma riiklikes reformikavades ning et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peaksid sellesse ettevalmistustöösse tihedalt kaasatud olema;

16. märgib, et ELi Läänemere piirkonna strateegia keskne eesmärk on Euroopa kõige saastatuma mere reostuse vähendamine ja seisundi parandamine. Sellega seoses tuleb tagada harmooniline sotsiaal- ja majandusareng rannikupiirkondades nii ELis kui ka EList väljaspool;

Strateegia välise mõõtmega ning koostöö tähtsus

17. rõhutab, et ehkki kõne all on ELi-sisene strateegia, on koostöö EList väljaspool asuvate riikide ja eelkõige Venemaaga strateegia edu seisukohalt äärmiselt tähtis;

18. soovib toonitada, et 2011. aastal kiitis Venemaa föderatsiooni tasandil heaks Läänemere piirkonnaga piirneva Loode-Venemaa piirkonda käsitleva strateegia (*Strategy on social and economic development of the North-West Federal District until 2020*). Loode-Venemaad käsitlevas strateegias seatakse piirkonna majanduse, infrastruktuuri ja logistika valdkonna eesmärgid. Strateegiaga loodetakse edendada tihedamat strateegilist koostööd ELi Läänemere piirkonna ja Venemaa vahel eelkõige keskkonna, majanduse, transpordi, energeetika, turismi ja kodanikuaitse valdkonnas;

19. rõhutab, et põhjamõõtmelise struktuure tuleks maksimaalselt ära kasutada ELi ja Venemaa üha tihedamas koostöös Läänemere piirkonnas. Põhjamõõtmelise poliitika käsitletakse kogu põhjapiirkonda ühe tervikuna ning püütakse tugevdada koordineerimist Läänemere ja Barentsi mere piirkonna eri koostööorganisatsioonide vahel;

20. täheldab rahuloluga ja toetab seda, et kohalikul ja piirkondlikul tasandil on võetud praktilisi meetmeid konkreetse koostöö edendamiseks eelkõige Peterburi linna ja Leningradi oblastiga. Hea näide sellisest alt üles suunatud tegevusest on nn Turu protsess, mis on Turu linna, Páris-Soome maakonna, Hamburgi ja Peterburi linnade ühine algatus;

Mitmetasandiline juhtimine ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll strateegia elluviimisel

21. peab positiivseks seda, et komisjon on võtnud oma teatises arvesse Regioonide Komitee Läänemere piirkonna strateegiat käsitlevas arvamuses (CdR 255/2009 fin) esitatud seisukohti tegevuskava paindlikku, ent eesmärgistatud elluviimise ja juhtimise tugevdamise kohta, kuna täpsustab peamiste sidusrühmade (riiklikud kontaktpunktid, prioriteetsete valdkondade koordinaatorid, horisontaalsete meetmete juhid ja juhtprojektide juhid) ülesandeid ja vastutusala;

22. leiab, et komisjoni ettepanekud strateegia juhtimisstruktuuri selgitamiseks ja tõhustamiseks liiguvad õiges suunas, ent on mures kohalike ja piirkondlike omavalitsuste liiga vähese nähtavuse pärast strateegia elluviimisel. Seetõttu teeb komitee ettepaneku, et nii strateegias kui ka läbivaadatud tegevuskavas sedastataks selgelt, et mitmetasandilise juhtimise põhimõte peaks läbivalt nende elluviimises kajastuma;

23. täheldab, et makropiirkondade strateegiate edu kogu Euroopas sõltub suurel määral kohalike ja piirkondlike osalejate vastutuse võtmisest ja panusest eesmärkide saavutamisele. Ka erasektori kaasamine on keskse tähtsusega. Poliitilise tasandi osapoolte nähtav vastutuse võtmine ja roll teejuhina on põhi-eeldused selleks, et strateegia elluviimine edeneks kõigis osalevates riikides;

24. märgib, et kohaliku ja piirkondliku tasandi osalejate ulatuslikum kaasamine Läänemere piirkonna strateegia elluviimisesse on endiselt vajalik. Seda tuleb arvesse võtta mitte ainult strateegia tegevuskava ajakohastamisel, vaid ka eri osapoolte rolli täpsustamisel. Praegu esindab suur osa prioriteetsete valdkondade koordinaatoritest näiteks asjaomase valdkonna ministeeriume või muid valitsusasutuste organisatsioone. Eelkõige liikmesriikide kontaktpunktidel peaks olema kohustus hoida korrapäraselt ühendust kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja organisatsioonidega;

Rahastamine ning järelevalve- ja hindamissüsteem

25. tõdeb, et ehkki ELi Läänemere piirkonna strateegia võeti vastu alles siis, kui ELi praegune programmitöö periood oli juba käivitunud, on struktuurifondide eri programmide kaudu suudetud ellu viia arvukaid strateegiat tugevdavaid projekte. Läänemere piirkonnas rakendatud Euroopa territoriaalse koostöö programmid on olnud põhiline rahastamisvahend eelkõige kohaliku ja piirkondliku tasandi tegevuse edendamisel;

26. soovib esile tuua riigiülestele ja mitme osalejaga projektidele sunnitud rahastamisvahendite nappuse. Asjaolu, et otsus iga partneri rahastamise kohta tehakse eri ajal, muutub probleemiks juhul, kui kasutatakse eri rahastamisallikaid, mis aeglustab märkimisväärselt projekti elluviimist. Rahastamisotsused ei ole tingimata omavahel kooskõlastatud ja osa partnereid jääb ilma toetuseta, mis takistab projekti käivitamist;

27. peab oluliseks, et 2011. aasta oktoobris avaldatud komisjoni määruse ettepanekutes on liikmesriike kohustatud struktuurifondide uute programmide koostamisel ja rakendamisel arvestama võimaliku makropiirkondade strateegiaga, ning rõhutab, et eelkõige uus riikidevaheline Läänemere piirkonna programm peab olema kooskõlas ELi Läänemere piirkonna strateegia põhipunktidega. Töö järgmise programmiperioodi projektidega peab käivituma kohe 2014. aasta algusest, et vältida asjatuid viivitusi projektide jätkumises;

28. märgib, et riiklike struktuurifondiprogrammide panust ELi Läänemere piirkonna strateegia elluviimisesse tuleb täpsustada, võttes arvesse piirkondade erinevust liikmesriikide sees ja nende arenguvajadusi. Just eritähelpanu pööramine piirkondliku aruka spetsialiseerumise edendamisele pakub tohutuid võimalusi strateegia eesmärkide saavutamiseks. Samamoodi peaks liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud partnerlusleping sisaldama ka viidet ELi Läänemere piirkonna strateegiale;

29. peab oluliseks komisjoni teatise kavandatud stardikapitali tagamist projektikoostöö edendamiseks, kuna sel viisil oleks projektidesse võimalik paremini kaasata nii kohaliku ja piirkondliku tasandi sidusrühmi kui ka organisatsioonide ja kodanikuühiskonna esindajaid;

30. rõhutab, et tulevikus on oluline suunata rahastamist selgemalt strateegiat otseselt ellu viivatele meetmetele ja muuta võimalikuks eri rahastamisviiside ühendamise. Lisaks avaliku sektori rahastamisele tuleb soodustada eri rahastamisasutuste pakutavate teenuste kasutamist ja rõhutada erasektori rahastamise osatähtsust. Riiklikest struktuurifondiprogrammidest rahastatavate projektide jaoks tuleb välja töötada meetodeid, mis võimaldaksid projektidesse senisest enam kaasata rahvusvahelise koostöö meetmeid;

31. on rahul komisjoni teatise esitatud näitajatega strateegia elluviimise seireks, ent rõhutab, et järelevalve- ja hindamissüsteem peab olema võimalikult lihtne ja põhinema näitajatel, mis suudavad realselt kirjeldada strateegial põhineva koostöö kaudu saavutatud tulemusi. Regioonide Komitee on valmis osalema nende näitajate loomiseks ja valikuks peetavatel aruteludel;

Teabevahetuse edendamine ja sidusrühmade kaasamine

32. rõhutab, et makropiirkondade strateegiate elluviimine eeldab läbipaistvat otsustusprotsessi, ulatuslikku teabevahetust ja ühiste tavade väljatöötamist kõigil tasanditel. Just teabevahetust on vaja parandada nii Läänemere piirkonna liikmesriikide vahel kui ka nende sees riiklikul tasandil. Sellega edendatakse ulatuslikumat pühendumist strateegia eesmärkide elluviimisele;

33. toonitab, et strateegiaga seotud teabevahetuse suurendamine aitaks suurendada laiemal ulatusel teadlikkust ka ELi tegevusest üldiselt. Strateegia jaoks loodud veebilehed ja strateegia tegevuskava ajakohastamist käsitlev avalik konsultatsioon on samm õiges suunas;

34. teeb komisjonile ettepaneku, et teave rahastamisprogrammide kohta kogutaks süsteemselt kokku ja avaldataks selliselt, et rahastamise alast nõustamist oleks võimalik pakkuda tsentraliseeritult nii riiklikul kui ka kohalikul tasandil. Praegusel hetkel seisneb väljakutse selles, et projektides osalejad ei saa piisavalt kergesti teavet. Teadmisi asjakohaste rahastamisvahendite kohta tuleks levitada tõhusamalt, nii et osalejatel ei oleks probleeme oma vajadustele vastava vahendi valikul;

Järeldused

35. tõdeb, et ELi Läänemere piirkonna strateegia on pakunud liikmesriikidele ning kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele uusi võimalusi piirkondliku konkurentsivõime ja innovatsiooni tugevdamiseks ning piirkondade arukaks spetsialiseerumiseks. Strateegia on ka suurendanud kohalike ja piirkondlike sidusrühmade üldist huvi Läänemere piirkonna koostöö vastu ja vastutuse võtmist selles valdkonnas, samuti on see tugevdanud ja loonud juurde uuenduslikke koostöövorme;

36. teeb ettepaneku, et Regioonide Komitee jätkab aktiivselt Läänemere piirkonna strateegia elluviimise järelevalvet 2012. aasta lõpus avaldatava ajakohastatud tegevuskava alusel ning esitab oma tähelepanekud ja järeldused makropiirkondade strateegiaid käsitleva ulatuslikuma arutelu käigus, pidades eelkõige silmas ELi järgmist programmitöö perioodi (2014–2020).

Brüssel, 10. oktoober 2012

Regioonide Komitee
president

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
